

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

РЕФЕРАТ

магістерської роботи

за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта»

**на тему «МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІА»**

Виконала: магістрантка 610з групи
спеціальність: 012 Дошкільна освіта
освітня програма «Дошкільна освіта»
Ганна ПУКАС

Керівник: канд. пед. наук, доцент
кафедри психології та педагогіки
розвитку дитини
Ольга РЯБОШАПКА

Рецензент: канд. пед. наук, доцент
Ольга МЕЛЬНИКОВА

Умань 2023 року

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Проблема підвищення якості початкової освіти, зокрема розвитку мовлення учнів, актуальна впродовж кількох десятиліть. Науковці й учителі-практики пропонували різні засоби, які сприятимуть формуванню стійких мовленнєвих навичок молодших школярів і прагненню їх до постійного вдосконалення. Ефективність такої діяльності в сучасній початковій школі забезпечить вдале поєднання традиційних форм з інноваційними, а саме з мультимедіа, що зумовлено, перш за все, психологічними особливостями учнів (невичерпними пізнавальними можливостями та готовністю до постійного оновлення інформації). Одночасне зорове й слухове сприйняття матеріалу, тобто гармонійне інтегрування різних видів інформації, можливість самостійного дослідження за допомогою засобів мультимедіа створює якісне освітнє середовище, індивідуальну траєкторію здобувача початкової освіти; сприяє розвитку його творчого потенціалу, що задекларовано в Концепції «Нова українська школа» [19].

Оскільки мультимедіа поступово стає звичним засобом пізнання навколишнього світу, таким, яким нещодавно була книга, то активне застосування його в освітньому процесі початкової школи є безумовно своєчасним. Така технологія завдяки інтерактивності, можливості поєднання різних типів навчальної інформації сприяє не лише розвитку мовлення учнів, а й зростанню мотивації до його вдосконалення.

Стан висвітлення теми в науково-методичній літературі. Проблемі розвитку мовлення присвячено низку наукових доробок, які характеризуються комплексністю, а саме: з'ясування його теоретичних засад (В. Бадер, О. Біляєв, Л. Варзацька, М. Вашуленко, С. Дорошенко, С. Дубовик, М. Пентилюк, К. Пономарьова, О. Прищепка, О. Савченко, О. Чуприна та ін.); становлення мовленнєвої особистості школяра на основі вивчення його психофізіологічних особливостей (М. Жинкін, Г. Костюк, О. Леонт'єв,

М. Львов, І. Синиця та ін.); висвітлення різних аспектів вдосконалення мовлення під час текстотворення (Н. Будій, Л. Варзацька, А. Гамза, І. Головка, Л. Овсієнко, І. Хом'як та ін.) тощо.

Актуальність, теоретична і практична значущість проблеми, її недостатня розробленість зумовили вибір теми наукової роботи **«Мовленнєвий розвиток учнів початкової школи засобами мультимедіа»**.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці методики мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках української мови за допомогою засобів мультимедіа.

Відповідно до мети дослідження в роботі розв'язуються такі **завдання**:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної та лінгводидактичної літератури охарактеризувати мовленнєвий розвиток молодших школярів на уроках української мови за допомогою мультимедійних ресурсів.
2. Вивчити стан проблеми дослідження.
3. Розробити методику мовленнєвого розвитку молодших школярів із застосуванням засобів мультимедіа й експериментально перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження – освітній процес у початковій школі.

Предмет дослідження – методика мовленнєвого розвитку молодших школярів на основі активного впровадження засобів мультимедіа на уроках української мови.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках української мови засобами мультимедіа дають підстави стверджувати про досягнення мети, розв'язання поставлених завдань і сформулювати такі висновки:

1. Аналіз наукової літератури з проблеми вдосконалення мовленнєвого розвитку учнів початкової школи дозволив виокремити психолого-педагогічні та лінгводидактичні засади цього процесу. З'ясовано, що мовленнєвий розвиток молодших школярів передбачає створення особливих умов реалізації, серед яких чільне місце надаємо активному впровадженню засобів мультимедіа (аудіоматеріали, комп'ютерні тренажери, електронні посібники, мультфільми (фільми), мультимедійні презентації тощо). Зроблено спробу дати визначення поняттю «мовленнєвий розвиток молодших школярів засобами мультимедіа» як цілеспрямованого процесу навчання на уроках української мови за допомогою мультимедіа, що впливає на розширення їх словникового запасу, засвоєння знань граматичного ладу мови; спрямовується на формування умінь і навичок сприймати, відтворювати та будувати усні й письмові висловлювання відповідно до мети та умов спілкування.

2. Вивчення стану мовленнєвого розвитку молодших школярів збігалося з констатувальним етапом експерименту і засвідчило неоднозначне ставлення вчителів початкової школи до застосування мультимедійних засобів навчання на уроках української мови. Результати зрізу контрольних робіт учнів переконливо довели про недостатній їх мовленнєвий розвиток, оскільки педагоги відводять йому, як правило, другорядне місце.

3. Розроблено експериментальну методику мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках української мови із застосуванням засобів мультимедіа, яка впроваджувалась на двох етапах (репродуктивно-коригувальному і творчому), що безпосередньо реалізовувалися за допомогою комплексу вправ: текстових і ситуаційних. Вони

характеризувалися навчально-пізнавальною та практичною спрямованістю і забезпечили різнобічний підхід до формування в учнів умінь будувати зв'язні висловлювання, працювати з мультимедійними джерелами інформації, креативно мислити, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах і використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти тощо.

4. Кількісний та якісний аналіз отриманих результатів контрольного експерименту підтвердив ефективність розробленої методики мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках української мови засобами мультимедіа. В екзаменаційному класі були виявлені кращі показники високого та достатнього рівня мовленнєвого розвитку, а в контрольному класі переважали показники достатнього та низького рівнів.

Отже, результати формувального експерименту дають підстави стверджувати, що розроблена нами методика мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках української мови засобами мультимедіа є ефективною.

Виконане дослідження не претендує на остаточне розв'язання порушеної проблеми. Перспективу подальшого наукового пошуку вбачаємо у вивченні шляхів формування медіаграмотності учнів початкової школи на уроках української мови.